

UUDISTAJA – maatalan kehitystyökalu

Baltic Sea Action Groupin kehittämän *Uudistaja* – maatalan kehitystyökalun avulla uudistavan viljelyn periaatteet voidaan ottaa huomioon kaikessa maatalan päätöksenteossa ja toiminnassa.

Uudistava viljely on tilannetajuinen ja kokonaisvaltainen viljelytapa, jossa sovelletaan käytännössä toimiviksi osoitettuja ja tieteeseen perustuvia menetelmiä, joilla on myönteisiä vaikutuksia viljelyn kannattavuuteen, satovarmuuteen sekä ympäristöön. Kaiken ytimessä on maaperän kasvukunnon jatkuva parantaminen. Kun maan kunto paranee, peltojen tuottavuus kasvaa ja tuotantopanosten hyötysuhde paranee. Samalla tilan satovarmuus ja kyky sopeutua vaihteleviin sääoloihin vahvistuvat.

Uudistavassa viljelyssä lähtökohtana ovat tulokset, jotka ovat määriteltävissä, mitattavissa ja todennettavissa, eivät ennalta määritellyt menetelmät. Maatalousjärjestelmä on uudistava, jos taloudelliset ja ekologiset tulokset paranevat ajan mittaan, kun huomioon otetaan myös poikkeukselliset olosuhteet.

Uudistaja – maatalan kehitystyökalun pohjana on jatkuvan parantamisen periaate. Ensin suunnitellaan, sitten tehdään. Tekemistä seurataan ja arvioidaan, ja tuloksia pyritään mittaamaan. Saavutettujen tulosten perusteella suunnitelmaa kehitetään taas seuraavalle kaudelle.

Työkalu perustuu BSAG:n laatimiin uudistavan viljelyn yleisiin periaatteisiin. Lähtökohta on, että uudistavuuteen pyrkiminen on oppimispolku. Kun muutos on edennyt pidemmälle, viljelijä voi saavuttaa saman satotason pienemmillä ostopanoksilla ja parantaa näin viljelyn kannattavuutta (*EARA:n selvitys*). Hyödyt voivat näkyä nopeastikin, mutta aluksi ne ovat vaatimattomampia. 5–10 vuotta määrätietoista työtä tuottaa jo kouriintuntuvia hyötyjä viljelijälle, huoltovarmuudelle ja ympäristölle.

Uudistavan viljelijän tavoitteena on kehittää toimintaansa jatkuvasti. Uudistajaa systemaattisesti käyttämällä maatala voi osoittaa, että se huomioi uudistavan viljelyn periaatteet toiminnassaan.

UUDISTAJAN KÄYTTÖOHJE

1. Uudistajan ytimessä on työskentelypohja, johon viljelijä kirjaa oman tilansa kehityssuunnitelman kohti uudistavaa viljelyä. Työskentelypohja on koottu kahdelle sivulle (2 x A4), jotta se on helppo tulostaa tavallisilla tulostimilla.
2. Työskentelypohjassa on kahdeksan (8) kysymystä ja tilaa, johon kirjata vastaukset. Kysymyksistä viisi (5) täytetään ennen kasvukautta ja loput kolme (3) kasvukauden aikana. Jos tila loppuu kesken, voi vastaukset koota word-tiedostoon tai uudelle paperille.

3. Uudistajaa voi käyttää 1–8 uudistavan viljelyn osa-alueen kehittämiseen. Osa-alueet ovat samat kuin BSAG:n Uudistavan viljelyn kriteerit. Aluksi kannattaa valita 1–3 kriteeriä, joita lähtee kehittämään systemaattisesti. Jos uudistava viljely on aivan uutta, kannattaa aluksi keskittyä vain osa-alueeseen 1 – osaamisen kehittäminen. Jos olet jo pitkällä uudistavassa viljelyssä, voit parantaa tilasi uudistavuutta systemaattisesti jopa kaikilla kahdeksalla osa-alueella samanaikaisesti.
4. Kun olet valinnut, mitä osa-alueita lähdet kehittämään, täytä jokaiselle kehitettävälle osa-alueelle oma työskentelypohja kysymysten 1–5 osalta.

Työskentelyyn kannattaa varata ensin lyhyt aika, jolloin luet ajatuksella kysymykset ja osa-aluekohtaiset tukimateriaalit kysymysten 1–5 osalta.

Kirjaa työkalun ohjeiden avustamana oman tilasi tiedot, ja mieti mitä tekemällä pääset nykytilasta tavoitteeseen. Lopuksi arvioi kuinka paljon rahaa, aikaa tai muita rajallisia resursseja uskot tarvitsevasi tavoitteen saavuttamiseen.

5. Aloita edellisessä kohdassa suunnittelemasi toimenpiteet. Koska toteutus voi olla pitkä prosessi, kannattaa täytetyt työskentelypohjat pitää saatavilla. Olennaista on noudattaa tehtyä suunnitelmaa ja korjata sitä tarvittaessa matkan varrella.
6. Seuraa suunnitelman etenemistä heti, kun aloitat toimenpiteet. Hyödynnä määrittämiäsi mittareita ja kirjaa eteneminen ylös työskentelypohjan kohtaan 6.
7. Kasvukauden päättyessä vertaa saavutettua tulosta, matkan varrella kertynyttä seurantatietoa ja suunnitelmaa. Ole toimintaasi kohtaan raajan rehellinen ja myötätuntoinen. Etsi keinoja oppia sekä kehittyä. Oli tulos mikä tahansa, siitä voi oppia paljon, kun pysähtyy miettimään tapahtunutta.
8. Aseta seuraavat askeleet ja tee seuraavan kasvukauden suunnitelmat. Mieti olisiko mahdollista ottaa mukaan uusia osa-alueita ja miten onnistua paremmin niissä mitä harjoiteltiin jo. Entä onko jokin osa-alue sellainen, että siinä riittää saavutetun tilan ylläpitäminen?

UUDISTAVAN VILJELYN YLEISET KRITEERIT MAATILOILLE

1. Uudistavan maatalouden osaamista ja toimintaa kehitetään jatkuvasti
2. Peltomaan kasvukuntoa parannetaan ja ylläpidetään tavoitteellisesti
3. Maanpäällistä ja maanalaista luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan suunnitelmallisesti
4. Viljelykierto on monipuolista
5. Ympärivuotinen, elävä kasvipeitteisyys on maksimoitu
6. Maan muokkaus on minimoitu
7. Ravinteiden käyttö perustuu kasvin tarpeeseen ja nojaa orgaanisiin lannoitteisiin ja biologiseen typensidontaan
8. Kasvinsuojeluaineiden käyttö on minimoitu

Mitä osa-aluetta suunnitelma koskee?

Päivämäärä

1. Millainen on kehitettävän osa-alueen nykytila?

2. Mitä haluat saavuttaa?

3. Milloin tavoite tulee saavuttaa?

4. Mitä aiot tehdä? (toimintasuunnitelma)

5. Kuinka paljon resursseja varaat toimintaan?

6. Miten työ etenee, tuleeeko tulosta?
(toimeenpanon seuranta)

7. Minkälaisia tuloksia saavutit,
muuttuiko mikään?

8. Mitä tehdään seuraavaksi?